

บทนำ

การใช้เช็คจ่ายแทนเงินสดเป็นสิ่งที่ไม่ให้ความสะดวกและปลอดภัยแก่ผู้ใช้ แทนที่จะ
ต้องนำเงินสดคิดตัวไปไหนทีละมาก ๆ ก็เพียงเขียนสั่งจ่ายเช็คเพียงฉบับเดียวก็ใช้แทนเงิน
จำนวนเท่าใดก็ได้ และการใช้เช็คทำให้ต้องนำเงินมาฝากไว้กับธนาคารแทนที่จะเก็บไว้
เฉย ๆ ธนาคารก็นำเงินฝากเหล่านี้มาลงทุนในค่านต่าง ๆ ซึ่งจะเป็นผลดีต่อ
เศรษฐกิจของประเทศ การใช้เช็คในประเทศไทยถึงแม้จะเริ่มมีความนิยม แต่ก็ยังไม่แพร่
หลายทั่วไปเหมือนดังในต่างประเทศ ส่วนใหญ่การใช้เช็คจะใช้ในวงการธุรกิจ ส่วน
ประชาชนยังคงใช้เงินสดกันมากกว่า ในเรื่องระบบการหักบัญชีระหว่างธนาคารนั้น ก็จะ
เป็นการศึกษาถึงวิธีการปฏิบัติงานของธนาคารต่าง ๆ ในการที่จะเรียกเก็บเงินตามเช็คนั้น
เป็นไปได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพเพียงใด ซึ่งถ้าใช้เช็คแล้วได้รับเงินเร็ว ก็อาจทำให้
เช็คเป็นที่นิยมใช้แพร่หลายมากขึ้น

1. วัตถุประสงค์ของการค้นคว้าวิจัย

ในการศึกษาเรื่องระบบการหักบัญชีระหว่างธนาคารในประเทศไทยนี้ มีวัตถุประสงค์
ดังนี้ คือ

1. เพื่อศึกษาถึงระเบียบการ และการปฏิบัติในการหักบัญชีระหว่างธนาคารใน
ประเทศไทยที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน และศึกษาถึงการเรียกเก็บเงินตามเช็คของสาขาธนาคาร
ต่างจังหวัดว่าปฏิบัติเช่นใด
2. เพื่อศึกษาถึงขอบเขตของการปฏิบัติงาน ปัญหา อุปสรรค และข้อบกพร่องต่าง ๆ
ที่จะเกิดขึ้นในการหักบัญชีระหว่างธนาคาร ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้การใช้เช็คไม่เป็นที่นิยม
3. เพื่อศึกษาถึงระบบธนาคารและวิธีการหักบัญชีของต่างประเทศโดยสังเขป และ
นำมาเป็นแนวทางที่จะมาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานทางด้านการหักบัญชีในประเทศไทย
ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. ขอบเขตและวิธีการค้นคว้าวิจัย

สำหรับการหักบัญชีระหว่างธนาคารในประเทศนั้น จะศึกษาโดยละเอียดถึงวิธีการปฏิบัติของสำนักหักบัญชีในกรุงเทพมหานคร และศึกษาถึงสำนักหักบัญชีในต่างจังหวัดโดยสังเขป ทั้งนี้จากการศึกษาถึงการปฏิบัติงานของธนาคารแห่งประเทศไทย ซึ่งเป็นผู้จัดตั้งสำนักหักบัญชีเป็นหลัก ส่วนระบบธนาคารและการหักบัญชีในต่างประเศนั้น จะศึกษาเฉพาะในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นประเทศที่มีการใช้เช็คแพร่หลายมากที่สุด และมีระบบการหักบัญชีที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

วิธีการค้นคว้าวิจัย ข้อมูลในการเขียนวิทยานิพนธ์นี้ได้จากการสัมภาษณ์ สอบถามจากผู้ปฏิบัติงาน และเกี่ยวข้องกับการหักบัญชีของธนาคารแห่งประเทศไทย และธนาคารพาณิชย์อื่น ๆ ศึกษาจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่และผู้แทนธนาคารต่าง ๆ ที่สำนักหักบัญชี ได้จากการศึกษาระเบียบการหักบัญชีระหว่างธนาคาร หนังสือ บทความ และวารสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการหักบัญชีระหว่างธนาคาร ทั้งหนังสือที่เป็นภาษาไทยและหนังสือที่มาจากต่างประเทศ

3. คำจำกัดความ

คำว่า "เช็ค" ที่ใช้ในการแลกเปลี่ยนและทำการหักบัญชีนั้น ให้หมายความรวมถึง

ก. เช็ค คร่าพท์ ทิว์แลกเงิน ทิว์สัญญาใช้เงิน และตราสารอื่น ๆ ที่สั่งให้ธนาคารจ่ายเงินเมื่อทรงถาม และใบรับเช็คคืน

ข. ทิว์แลกเงิน ทิว์สัญญาใช้เงิน หรือตราสารอื่นใดที่มีกำหนดเวลา ซึ่งธนาคารผู้จ่ายเงินได้รับรองและถึงกำหนดเวลาจ่ายเงินแล้ว

4. ประโยชน์ของการศึกษาค้นคว้าที่คาดว่าจะได้รับ

จากการศึกษาค้นคว้าในเรื่องนี้ จะทำให้ทราบถึงวิธีการและการปฏิบัติในการหักบัญชีระหว่างธนาคารในประเทศไทย เพื่อให้ผู้ที่ใช้เช็คได้ทราบว่า ในการเรียกเก็บเงินตามเช็ค

ของธนาคารนั้น มีระยะเวลาในการเรียกเก็บเงินช้าหรือเร็วอย่างไร เพื่อจะนำมาเป็นแนวทางเพื่อประโยชน์แก่ผู้ใช้เช็ค เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพิจารณาผลการดำเนินงานของการหักบัญชีระหว่างธนาคารสำหรับธนาคารต่าง ๆ ในประเทศ และจากปัญหาข้อบกพร่อง ได้มีการเสนอแนะเพื่อปรับปรุง แก้ไข ปัญหาต่าง ๆ ซึ่งอาจทำให้การดำเนินงานทางด้านการหักบัญชีขยายขอบเขตภายในประเทศได้กว้างขวางยิ่งขึ้น และเป็นไปอย่างรวดเร็วและแม่นยำ ซึ่งเมื่อระบบการหักบัญชีมีประสิทธิภาพ ก็จะทำให้การเรียกเก็บเงินตามเช็คทำได้เร็ว ทำให้เช็คมีสภาพคล่องคล้ายเงินสดอันอาจทำให้การใช้เช็คเป็นที่นิยมใช้กันแพร่หลาย ซึ่งจะเป็นประโยชน์และให้ความสะดวกต่อการธุรกิจในประเทศมากขึ้น และการแก้ไขปัญหาค้นระบบการหักบัญชีก็อาจให้ประโยชน์แก่ธนาคารต่าง ๆ ซึ่งเมื่อการหักบัญชีเป็นไปอย่างรวดเร็วและไม่ผิดพลาด ก็ทำให้พนักงานของธนาคารต่าง ๆ ไม่จำเป็นต้องอยู่ล่วงเวลาซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อธนาคารเอง และเมื่อการใช้เช็คเป็นที่นิยมมากขึ้น จะทำให้การใช้เงินสดน้อยลง อันจะมีผลให้ธนบัตรออกมาใช้หมุนเวียนลดลงไปได้มาก อันจะเป็นผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศโดยรวม